

Onder de pannen!

Bij een gierzwaluwinventarisatie in Moergestel vorig jaar registreerden we aan de hand van invliegbewegingen maar liefst 14 waarschijnlijke nestplaatsen op één adres, 8 aan de zuidkant en 6 aan de noordkant van het huis. Net na het broedseizoen werd juist door de bewoners van dit pand een vergunning voor dakrenovatie aangevraagd. We hebben contact gezocht met bewoners, gemeente Oisterwijk en bouwbedrijf Jan van laarhoven. In goed overleg werd besloten om de nestplaatsen bij de renovatie zoveel mogelijk te behouden. Het alternatief zou zijn om compenserende maatregelen te nemen. (Volgens huidige wetgeving moet een verloren gegane broedplaats gecompenseerd worden door vijf nieuwe nestplaatsen -Soortenstandaard Gierzwaluw, punt 3.4.1, regel 14-16) Ook zou de renovatie ruim vóór 30 april afgerond moeten zijn, omdat rond die tijd de gierzwaluwen terug komen naar hun broedruimtes.

De winter 2012-2013 was lang en koud, en we begonnen ons al zorgen te maken toen we 29 maart een telefoontje kregen van de aannemer: de dag erop, paaszaterdag, gingen ze beginnen. Hoewel kort dag lukte het ons om vrijwilligers te vinden en de situatie aan de noordkant in kaart te brengen. Onder de dakpannen werden maar liefst 8 nestkommetjes van de gierzwaluw gevonden, precies het aantal dat we naar aanleiding van onze waarnemingen in 2012 hadden geregistreerd. Verder vonden we enkele niet-uitgekomen gierzwaluweitjes, een dood gierzwaluwjong van ongeveer 30 dagen, en 2 volledig uitgedroogde jongen van hooguit enkele dagen oud. Maar ook een flinke hoeveelheid keutels, die duiden op geslaagde broedgevallen ondanks de ligging van het dak op de zuidkant. Verder waren er nogal wat nesten van huismussen, veelal met lange stukken touw. Ook spreeuwen, wespen en waarschijnlijk een koppel kauwtjes hadden onder de pannen een broedplaats gevonden.

Onvolledig gierzwaluwkommetje met keutels en kapot eitje

Nesten van huismus met een gierzwaluwkommetje er bovenop. In het nestmateriaal zijn stukken touw te zien.

De nestjes werden voorzichtig verwijderd nadat we de precieze locatie hadden genoteerd zodat ze na de renovatie op dezelfde plaats teruggezet zouden kunnen worden. Stukken touw werden zoveel mogelijk weggeknipt omdat gierzwaluwen hier makkelijk met hun pootjes in kunnen blijven hangen.

De meest bijzondere vondst was ongetwijfeld een gierzwaluwkometje met eitjes. We boffen met een aannemer als Jan van Laarhoven. Niet alleen zijn deze mannen geïnteresseerd en zeer bereid om samen te werken om de nestgelegenheid te bewaren maar daarnaast hebben ze nog humor ook. Dan sta je toch met plezier op paaszaterdag in de kou op het dak.

9 April was de noordkant aan de beurt. Bij het inventariseren waren hier 6 invlieglocaties geregistreerd. Maar deze kant was moeilijk te inventariseren. Het moest vanaf grotere afstand gebeuren, en tegen de donkere achtergrond van een ernaast gelegen huis. En aangezien deze zijde in theorie gunstiger zou zijn voor de gierzwaluwen, rekenden we er een beetje op hier meer nestjes te vinden. Maar de inventarisatie bleek perfect met de werkelijkheid overeen te komen: 6 nestjes, die qua ligging redelijk overeen kwamen met de geregistreerde invliegopeningen. Een plus voor de methode én een compliment voor de vrijwilligers die hier geteld hebben. Bij ieder kometje lagen uitwerpselen van gierzwaluwen.

Verder vonden we ook aan deze zijde 3 totaal ingedroogde resten van zeer jonge gierzwaluwen, enkele eitjes en een oud randje van een gierzwaluwnest dat niet in gebruik leek. Twee nestkometjes lagen pal naast elkaar. Opvallend was dat we aan deze kant van het huis veel meer wespennesten zagen, maar veel minder nestmateriaal van mus en spreeuw.

Poppen van de gierzwaluwluisvlieg hebben we niet ontdekt maar gezien de dakconstructie met riet was dat ook niet te verwachten. Zouden er poppen zijn, verdwijnen die makkelijk door het riet naar een lager gelegen gedeelte.

Een week later liggen de pannen er weer op en kunnen we de nestjes terug gaan leggen. Gewapend met tekeningen 'hoe-het-was', de nestjes, een zak hooi en een grote pot lijm, klimmen we het dak weer op. Tot onze grote opluchting zien we meteen dat het dak nog steeds heel toegankelijk is. Mooie invliegopeningen bij de onderrand en ook tussen de pannen. Zorgvuldig worden de nestjes weer op de plaats gebracht, zoveel mogelijk op de oude plaats. We houden rekening met de ligging van de pannen zodat de kometjes niet precies onder het laagste gedeelte van de dakpan komen te zitten, maar verder houden we zoveel mogelijk de exacte maten aan.

Nestje is teruggeplaatst op oude locatie

Voldoende invliegopeningen

En nu is het afwachten! Het zou leuk zijn als we in het najaar nog een kijkje konden nemen maar dat gaat niet lukken zonder steiger. Wel zullen we komende zomer hier gaan inventariseren waardoor het snel duidelijk zal worden of deze reddingsactie succesvol is geweest. Wat betekent dat we 20 % van de bekende gierzwaluwbroedplaatsen in Moergestel van de sloper hebben gered.

We'' zijn natuurlijk de vrijwilligers die het dak op zijn geweest maar ook degenen die afgelopen zomer hier geïnventariseerd hebben, de bewoners van dit pand en niet op de laatste plaat de mannen van bouwbedrijf van Laarhoven.

Namens de werkgroep en de vele gierzwaluwen: bedankt voor jullie medewerking!